

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

-Aan:
Zie verzendlijst.

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER/BIV NL
Telefax 070 - 318 79 51

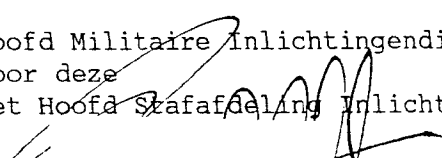
Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/4765	03 oktober 1991

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 10/91)

71

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/4765, d.d. 03 oktober 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
71/91

(Afgesloten 031100 OKT 1991)

Kroatië

Gisteren hebben de federale Joegoslavische strijdkrachten (JNA) hevige aanvallen uitgevoerd op een aantal Kroatische steden, waaronder Vukovar, Vinkovci en Osijek in Slavonië en Dubrovnik aan de Adriatische kust. Bij de beschieting van laatstgenoemde plaats waren alle drie krijgsmachtdelen betrokken. Ook vonden beschietingen plaats vanuit de aangrenzende republiek Montenegro. Het is echter niet duidelijk of de JNA dan wel (pro-)Servische strijdgroepen hiervoor verantwoordelijk waren.

De Kroatische president Tudjman heeft gisteren opnieuw aangeboden het beleg om de JNA-installaties op te geven als de JNA zijn aanvallen staakt. De legerleiding heeft echter gesteld dat Kroatië van het staakt-het-vuren van de afgelopen dagen gebruik heeft gemaakt om zijn strijdkrachten te hergroeperen. Er is volgens de JNA voortdurend sprake van Kroatische agressie tegen de JNA en tegen de Servische minderheid in Kroatië. Het leger heeft gesteld niet meer uitsluitend te streven naar het ontzet van de installaties in Kroatië, maar een "beslissend offensief" te hebben ingezet om de Kroatische agressie te beëindigen.

Het is overigens opmerkelijk dat in dit verband expliciet naar de Serviërs wordt verwezen. Hoewel dit past in het geformuleerde streven van de JNA een escalatie van het etnische geweld in Kroatië te voorkomen, wordt hiermee in feite toch ook bevestigd dat de doelstellingen van de JNA en van de Servische strijdgroepen in zekere zin overeenkomen.

Ondanks de klaarblijkelijk relatief grootschalige inzet van de JNA is het opvallend dat tot op heden geen sprake is van grote militaire successen. Zoals reeds eerder gerapporteerd kan hierbij aan JNA-zijde een aantal factoren een rol spelen, zoals aarzeling om op grote schaal burgerdoelen te vernietigen, alsmede discipline- en leiderschapsproblemen. Mogelijk is ook de logistieke ondersteuning onvoldoende. Naar verwachting zal dit militaire falen het moreel van de JNA aantasten, terwijl dat van de Kroatische strijdkrachten juist toeneemt.

Federale overheden

De federale regering heeft gisteren gemeld dat de energiereserves in het land, vooral die van vloeibare brandstof, een kritiek punt hebben bereikt, waardoor de energievoorziening in gevaar zou komen. Vermoedelijk is dit grotendeels, maar niet uitsluitend, veroorzaakt door het afsluiten van de olievoorziening vanuit Kroatië naar het binnenland. Deze problematiek kan ook de gevechtshandelingen in Kroatië beïnvloeden. Het is denkbaar dat de strijdende partijen op vrij korte termijn problemen zullen ondervinden bij de brandstofvoorziening. Dit geldt met name ook voor de JNA, ondanks haar strategische reserves. Daarnaast is mogelijk dat de JNA bij de voorgenomen aanvallen op "vitale Kroatische doelen" met name de energievoorziening wil aantasten, hetgeen de Kroatische autoriteiten voor grote problemen zou kunnen stellen.

Volgens een -vooralsnog onbevestigd- persbericht zou gisteren een voorgenomen zitting van het federale presidium, waarop minister van Defensie Kadujevic een uiteenzetting van de militaire situatie zou geven, zijn uitgesteld als gevolg van de afwezigheid van een aantal presidiumleden. Dit laatste is echter zeker een drogreden, omdat het bij de huidige tegenstellingen binnen het presidium een illusie zou zijn te hopen op een plenaire vergadering.

Gesuggereerd werd dat de gemelde ontwikkelingen verband zouden houden met een machtsovername binnen de defensietop door de radicale (en mogelijk pro-Servische) vleugel, die in het militaire falen van de JNA een aanleiding zou hebben gezien de gematigde Kadujevic te vervangen. Deze speculatie hangt mogelijk samen met het feit dat begin deze week de Sloveense radio had gemeld dat de radicale CGS Adzic Kadujevic terzijde zou hebben geschoven. Hiervoor ontbreekt echter vooralsnog elke bevestiging. Weliswaar is Kadujevic enkele dagen niet meer in het openbaar verschenen, maar dit kan samenhangen met zijn slechte gezondheidstoestand.

Wel is tijdens besprekingen gebleken dat onder de JNA-top grote spanningen bestaan. Deze zouden met name verband houden met de vorige week gemelde overgave van de kazerne in Bjelovar aan de Kroaten, die daarbij materieel ter sterkte van een pantserbrigade zouden hebben veroverd. meldde dat hijzelf er getuige van was dat een kolonel van de Generale staf in bijzijn van zowel Kadujevic als diens plaatsvervanger Brovet stelde dat de JNA zijn leiders niet meer vertrouwd. Een verscherping van dergelijke tegenstellingen kan derhalve niet worden uitgesloten, zeker indien de militaire situatie zich in het nadeel van de JNA blijft ontwikkelen.

Servië

Bij de besprekingen van met de Servische president Milosevic heeft deze aangegeven dat Servië niet onder alle omstandigheden vasthoudt aan veranderingen in de "administratieve" grenzen tussen Servië en Kroatië. Aangezien 2/3 van de Serviërs in Kroatië zijn gevestigd buiten de streken waar zij de meerderheid uitmaken, zou het onmogelijk zijn een territoriale oplossing te vinden die aan alle partijen recht doet. Derhalve opperde Milosevic de mogelijkheid dat op de EG-conferentie in Den Haag overeenstemming zou kunnen worden bereikt over een "speciale status" van de Servische gebieden in Kroatië.

Deze opstelling van Milosevic is zeer opmerkelijk, omdat hij tot op heden volhield dat bij een eventuele afscheiding van Kroatië de grenzen zodanig zouden moeten worden gewijzigd dat de Servische gebieden in Kroatië niet gedwongen zouden worden zich van Joegoslavië af te scheiden. Ook lijkt hij zich in zijn verwijzing naar de Haagse vredesconferentie nu positiever op te stellen ten opzichte van internationale arbitrage dan voorheen het geval was. In dat kader lijkt hij nu een zekere mate van autonomie van de Serviërs in Kroatië, zoals reeds in juni door Tudjman was aangeboden, maar destijds door Servië verworpen, te willen overwegen.

Het is niet zeker welke factoren een rol hebben gespeeld bij deze verandering in de Servische opstelling. Wellicht wil Milosevic de indruk vermijden dat de verantwoordelijkheid voor de huidige strijd uitsluitend aan Servische zijde ligt. Ook is het denkbaar dat de economische situatie in Servië zelf in overweging is genomen. Daarnaast is Milosevic mogelijk tot de conclusie gekomen dat de JNA geen betrouwbare uitvoerder is van de Servische politieke doelstellingen, hetgeen zowel verband kan houden met de tegenvallende militaire ontwikkeling alsook dat de huidige defensietop zich niet volledig met de Servische belangen wil identificeren. De uitlatingen van Milosevic lijken echter nieuwe

mogelijkheden te bieden voor onderhandelingen over een politieke oplossing van de Servisch-Kroatische tegenstellingen.

Slovenië

Het Sloveense presidium heeft gisteren herhaald dat Slovenië na 7 oktober alle vormen van samenwerking met de andere delen van Joegoslavië zal stopzetten. Zo zal Slovenië de Joegoslavische instellingen het recht ontnemen namens haar op te treden. Ook zal de republiek eigen immigratieregels opstellen en zich losmaken uit het Joegoslavische economische systeem. Binnen enkele maanden zal een eigen munteenheid worden ingevoerd.

Nog afgelopen week had minister van Binnenlandse Zaken Bavkar gesteld dat hij ook de voorkeur gaf aan een Sloveense munt, maar dat de dekking een hinderpaal vormde. Het Sloveense presidium heeft nu gesteld toch tot uitgifte over te zullen gaan, omdat (pro-)Servische functionarissen weigeren Slovenië en Kroatië opnieuw op te nemen in het normale betalingsverkeer tussen de republieken, en omdat de Servische regering op grote schaal dinars drukt, waardoor de inflatie wordt versneld. In dit verband is vermeldenswaard dat in de Sloveense pers is beweerd dat Zwitserland zich onder bepaalde voorwaarden garant zou willen stellen voor de dekking van de Sloveense munteenheid. Dit lijkt echter onwaarschijnlijk.

Overigens lijkt het, ondanks de bovenvermelde verklaring, aannemelijk dat Slovenië, mede in het licht van de schade die ook de Sloveense economie heeft geleden als gevolg van de recente tegenstellingen, op korte termijn de (economische) betrekkingen met de overige Joegoslavische deelstaten zo veel mogelijk in stand zal trachten te houden. Hierbij speelt een hoofdrol de overweging dat Slovenië de afgelopen decennia sterk van de Joegoslavische markt afhankelijk was voor de aanvoer van grondstoffen en voor de afzet van eindprodukten. De omschakeling naar de Westerse markt zal slechts op langere termijn te realiseren zijn.

Conclusie/vooruitzicht

De militaire situatie in Kroatië escaleert verder. De JNA zegt een beslissend offensief te hebben ingezet om de Kroatische agressie tegen haarzelf en de Serviërs te beëindigen. Er is echter (nog) geen sprake van militaire successen, hetgeen het moreel van de JNA kan aantasten en de spanningen binnen de defensieleiding zou kunnen vergroten. Geruchten als zou de radicale vleugel in de militaire top hierin een aanleiding hebben gezien tot ingrijpen, kunnen echter niet worden bevestigd.

De Servische president Milosevic heeft aangegeven bereid te zijn een "speciale status" van de Servische gebieden in Kroatië te overwegen. Hierdoor lijkt nieuwe ruimte te ontstaan voor onderhandelingen tussen Servië en Kroatië.